

Fig. 1. Haring. Ydre, set fra Sydøst.

E. M. 1939

HARRING KIRKE

HASSING HERRED

Kongen havde o. 1630 og 1666 Patronatsretten til Kirken¹. 25. April 1699 blev Kirke-tienden uden Jus patronatus og vocandi tilskødet Fru Cornelia Bickers² til Vester-vig, og 1702 nævnes den blandt de Vestervig Kloster tilhørende Kirker³. Senere er den kommet til den i Sognet liggende Herregaard Øland, hvis Ejer Chr. Lassen Winther 2. Juli 1790 indberettede, at han havde faaet Jus patronatus og vocandi til Kirken⁴. Den forblev i Privateje, indtil den overgik til Selveje 1. Januar 1916.

Den lille, kullede Kirke ligger ret ensomt i det lille Sogns spredte Bebyggelse og temmelig lavt, men dog paa en Højning med Fald til alle Sider. Kirkegaarden hegnes af Kampestensdiger med Indkørsel i Syd og Indgang i Nord, begge med Murpiller af smaa Sten.

Bygningen bestaar af Kor og Skib fra romansk Tid samt nymodens Vaabenhus. Orienteringen har stærk Misvisning mod Syd.

Den *romanske Granitkvaderkirke*, Kor og Skib, har Skraakantsokkel, hvorover Murhøjden er 3,65 m. I det øverste Parti af Skibets nu omsatte Nordside (sml. S. 496) var der før 1868 anvendt raa Kamp (Uldall). Af Korets oprindelige Vinduer ses det østre nu kun som indre Niche med meget uregelmæssige Karme af raa Sten, (H. 156 cm, Br. 80). Korets tilmurede Nordvindue (ydre H. 138 cm, Br. 65, over Sokkel 177) har ingen særlig Saalbænksten. Skibet har ikke bevaret romanske Vinduer. Af den nu lukkede Syddør findes kun

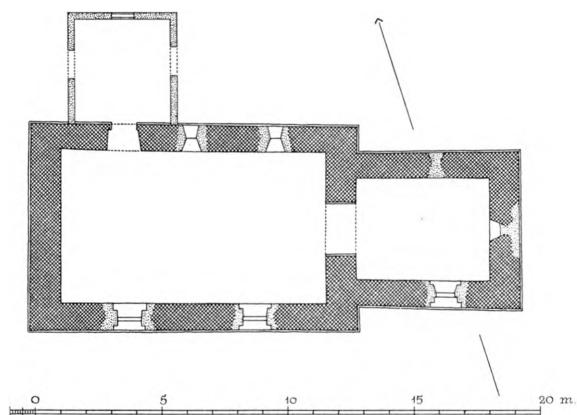

Fig. 2. Haring. Plan. 1:300. Maalt af C. G. Schultz 1937.

svage Spor. Den retvinklede Norddør, som endnu er i Brug, er stærkt flikket (Br. 105 cm); dog ses Sokkelstenen under Vestkarmen, med omløbende Skraakant, hvilket viser, at Døraabningen har brudt Sokkelen.

Paa Skibets Nordside findes et rektangulært Stenhuggerfelt (17×4 cm) ved Underkanten af en Kvader.

I det *Indre* staar den lille Korbue overpudset med Undtagelse af de rensede, ens profilerede Kragbaand (S. 469, Fig. 4), som hver er samlet af to Kvadre; Sokkelen har Skraakant; Buen, der er svagt tilspidset⁵, er ombygget 1687, da tre Karle nedtog Muren, som imellem Lav- og Højkirken stod paa Fald, og ikke uden Kirkens største Fare længer kunde staaet (Rgsk.).

Vaabenhuset, foran Norddøren, er tilbygget 1883 af smaa Mursten, med Døre i Øst og Vest, Vindue i Nord og Støbejernsroset i Taggavlen. Før dette havde Kirken intet Vaabenhus (Uldall).

Over Skibets Vestgavl, hvis øverste Del er ombygget med smaa Sten i 1885, er samtidig rejst en *Klokketam* af samme Materiale. Før 1885 hang Klokken mellem et Par *Klokkepiller* ved Korets Østgavl. Ifølge Uldall (1868) sagdes det, at der i sin Tid skulde have været et Taarn, men »der findes ingen Spor af samme«.

Kirkens Sydvinduer har fladrundbuede, falsede Karme af smaa Mursten, hvori Træ-Rammer i Empireformer. Skibets to smaa Nordvinduer er nyromanske, af Kvadre, samtidige med en Omsætning af Kvaderklædningen. I 1877 havde Skibets Nordside eet smiget, men nyere Vindue (Engelhardt).

Regnskaberne nævner en Del Reparationsarbejder paa Kirken (sml. Korbuen ovfr.). 1689 fugede Knud Nielsen en Del af Kirkens Ydre. 1690 indsatte Murmester Jens Knudsen Muren, som var udkreden paa Skibets Østende og pudsede og fugede paa samme Side over Kirkedøren. 1696 fik Niels Mur-

Fig. 3. Haring. Altertavle (S. 498).

E. M. 1939

mester af Snedsted Sogn Betaling for at udtage nogle Sten paa Nørresiden af Lavkirken og indsætte dem igen (Rgsk.).

Bygningen staar med rensede Granitkvadre. En Stribe under Sugfjælen og omkring Sydvinduerne er ligesom Vaabenhuset, Taggavlen og Klokkekammen hvidkalket. Sokkelen er, især under Vestgavlen, brandsprængt. Kirken, der i 1636 var straataekt⁶, har nu overalt nye Tagværker, Korets teglhængt, Skibets med Blytag og Vaabenhusets skifertækket. I det Indre har Kirken Bjælkelofter.

INVENTAR

Alterbord, 96 × 102 cm, muret af Granitkvadre umiddelbart op ad Østvæggen og skævt placeret i Forhold til Østvinduet (169 cm fra Nord-, 130 cm fra Sydøggen). Bordet har ingen Plade, men øverst tre Skifter Munkesten

i Munkeskifte med Murske-rillede Fuger, stærkt opbrudt og flikket, saa at Helgenraven er forsvundet. Paa Forsiden skimtes svage Rester af en malet Dekoration, Rudeværk af sortkonturerede Flettebaand, vistnok fra Reformationstiden.

Alterbordspanel fra 1936. †*Alterbordspanel* repareredes 1695 af Salomon Christensen (Rgsk.).

Altartavle (Fig. 3), af lutheransk Fløjtype, fra o. 1590, meget lig Nørhaa (S. 465). Fodstykket har til hver Side et Postamentfremspring. Ved Midtskabets Sider staar korintiske Søjler med Akantusbladskede; baade Storstykket, der savner Tandsnitlister, og Fløjene, hvis Rammer maaske er nyere, krones af Trekantgavle med Top- og Fodspir. I Midtfeltet er 1695 af Salomon Christensen (Rgsk.) forneden indsat en Ramme med udsavede Barokslyng og en Slange, der omfatter et Ovalfelt, og foroven to ældre, dygtigt skaarne Relieffer, fra o. 1625, Korsnedtagelsen og Opstandelsen, i rige Arkader med Kassetteværk og Bosser; de stammer maaske fra et verdsligt Pragtmøbel og er antagelig skænket af Sognepræsten Villum Villumsen Schmidt. Bueslagenes Løvehoveder er nye, men deres Eksistens sporedes under Istandsættelsen ved en enkelt malet Kopi. Den 1936⁷ genfremstillede Staffering er fra 1697, udført af Christen Pedersen fra Viborg (Rgsk.). Indskrifter med gylden Kursiv, i Fodfeltet: Rom. 4, 24—25 og 1697, i Fløjene Nadverordene i Ovalfelter; i Midtstykkets Ovalfelt tre Gange gentaget: »Sanctus«, sort paa gul Bund i Skybræmme. I Gavlene er der smaa Evangelisttegn i lignende Bræmmer, paa Fløjenes Ydersider meget svage Rester af Versaler fra Tavlens ældste Staffering.

Altersølv. Kalk (Fig. 4), nu 18,5 cm høj, fra sidste Halvdel af 1600'erne med Bæger fra 1773. Foden har seks fladrunde Tunger, Stangen er sekskantet, Knoppen har Tunger med fordybede Konturer, men ingen Rudetoppe. Paa Bægeret graveret Kursiv: »Anno 1773 er denne Kalk og Disk givet til Harring Kircke af Ølands Eiere Cammer Raad Niels Aars og Hustrue Anne Marie Wandborg«; under Foden Mestermærke: IW. *Disk* med graveret Cirkelkors, uden Stempler. †*Kalk* og †*Disk* vejede 1687 19 Lod (Rgsk.). *Sygekalk*, o. 1800 med rund Fod, Balusterskaft og udsvajet Bæger; paa Fodranden Mestermærke: PI. Samtidig *Disk*, uden Stempler. 1687 vejede †*Kalk* og †*Disk* 3½ Lod og ½ Qvintin (Rgsk.).

Alterstager (Fig. 4), 1621, 46 cm høje, rigt profilerede. Paa den ene graverede Versaler: »Helligtræ (!) Kongers Dag 1621 gaf Her Hans Søfrenson oc Anna Peders Dater i Roesholm di 2 Liusstager til Harring Kircke«, paa den anden: »HHS APD«. Støbt Lysetorn.

†*Messehageler*. 1) Af rødt Fløj med Kors af Guld kniplinger, nævnt 1687 (Rgsk.). 2) Af rødt Fløj med Laurids Seefeld til Øland (død 1688) og Frue,

Margrethe Cathrine Brockenhuus' Navne og Vaabener, nævnt 1769¹⁵, muligvis identisk med Nr. 1.

* *Skriftetavle*, i Tisted Museum.

† *Alterskranke*, udført 1695 af Salomon Christensen, stafferet 1696 af Christen Pedersen, Viborg (Rgsk.).

Font, romansk, af Granit, af Tybotype, med firkløverformet Kumme, Tvm. 79 cm. I Kummens øverste Rand er indhugget fire ligearmede Kors. Bægerbladene naar ikke op over de skraa Underflader, men der er desuden, som paa Fontene i Skjoldborg (S. 409) og Hassing (S. 535), en Række Rundtunger nederst paa Kummens lodrette Sider. Afløb midt i Bunden. Foden af vanlig Form.

Fad af Nürnbergerarbejde, fra o. 1575, 39 cm i Tvm.; i Bunden Marie Bebudelse indenfor Minuskelring, stærkt slidt; stemplet: RS.

Prædikestol fra 1627, svagt paa-virket af Tisted-Stolen. I Storfelterne er der Arkader med riflede Pilastre, Profilkapitæler og æggestavprydede Bueslag, i Buehjørnerne Treblade. Paa Hjørnerne, hvis spidsvinklede Fremspring har Ædelstensbosser, staar drejede Søjler med diamanterede Prydbælter og Æggestavkapitæler foran Rammestykker med Kassetteværk. Kassetteværk er ogsaa skaaret i de øvre Smalfelter, hvoraf dog eet fyldes af Reliefversalerne: »Til Guds Ære gaf H. Hans Sefrensen oc Anna Pedersdatter Haring Kircke denne Prædickstoel. 1627«. Stolen har forneden voluttungede Hængeornamenter og under Hjørnerne naivt skaarne Englehoveder. Fodstolpe med Bøjler. Ny Opgang. Himmel fra o. 1830—40. 1936 fremdroges under to Lag Egetræsaadring den oprindelige Staffering⁷, særdeles godt bevaret, i Storfelterne Evangelisterne (Fig. 6), malet med raske, brede Penselstrøg, iført grønne og røde Klædebon og paa lys Baggrund; i de nedre Smalfelter de tilsvarende Navne. Snitværket er brunmalet med Metaller og enkelte Farver.

Af en o. 1910 kasseret † *Præstestol* fra 1656, hvorpaa var indsnittet Præstenaavnet Hr. Daniel Andersøn (Prenter), død 1656, og hans Hustrus Navn,

E. M. 1939

Fig. 4. Haring. Kalk og Stage 1621 (S. 498).

Anne Jensdatter samt Aarstallet 1656 (Engelhardt), findes en Dørlaage af Fyr med Snitværk, lignende Prædikestolens, men noget ringere, og et sikkert ældre Gesimsbrædt med indslaaede Stregcirkler paa runde Tunger. Paa Bagsiden af Døren, der nu tjener som Opgangsdør til Prædikestolen, er med hvid Kursiv malet: Math. 16, 19. Over Indskriften, der sikkert er malet 1697 af Christen Pedersen, Viborg (Rgsk.), ses en Haand med Nøgle, udstrakt fra en Sky.

En *Degnestol* af Fyr, der indtil 1936 stod ved Prædikestolen, og nu anvendes som Præstestol, har baade paa Gavle, Dør og Panelværk og indenfor glatte Profiler paalagte Springlister, antagelig paasat 1695 af Salomon Christensen (Rgsk.).

Stoleværk, fornyet. Ved Indgangen staar et simpelt Panel fra 1600'erne, i hvis Spejlfelter der foroven er gennembrudt fire Kighuller, hvoraf eet har Form som et Georgskors, et andet som et S. Bevaret er desuden en Del Rygpaneler fra 1600'erne; i eet er indskaaret: EMD og MMD. Paa *†Stoleværk* stod Aarstallet 1664⁸.

**Lysekrone*, sengotisk, 31,5 cm høj, oprindelig med seks Lysearme, hvoraf nu kun to er bevaret. Lysearmene dannes af Bølgeranker med Korsblade, og over de flade Lyseskaale med nedadvendt, tunget Krave hviler de seks-sidede, koniske Lysepiber paa Smaabøjler. Det profilerede Skaft har en enkelt, skarp Midtring og ender forneden i et Løvehoved, som har holdt en Ring i Flaben. Topfiguren er en siddende Løve. Nu i Nationalmuseet.

Klokke, 1885, støbt af Anker Heegaard, Frederiksværk.

Den tidligere *†Klokke* var støbt 1432 af Klokkestøberen Petrus de Randrusia⁹. Minuskler i to Linjer: »An(n)o D(omi)ni mcdxxxii Nicholaus p(reposi)t(u)s i Tyd ac offic(i)al(i)s g(e)n(er)alis d(omi)ni ep(iscop)i in (?) diebus suis. Fui facta die b(ea)ti Severi estnoicros(?)« (»I Herrens Aar 1432; Niels, Provst i Ty¹⁰ og Hr. Biskoppens Official i hans Dage. Jeg (o: Klokken) blev gjort paa den hellige Severus' Dag«). Det sidste Ord »estnoicros«, som har Forkortelsestegn over t og r, er muligvis forvansket. (Ikke hos Uldall).

GRAVMINDER

†Epitaf over Frederik Mathiesen Thestrup, Sognepræst og Provst, død 1758, »en ret Nathanael«, nævnt 1870¹¹.

Gravsten. 1) (Fig. 5) o. 1579. »An(n)o 1579 de(n) 1. October døde Christe(n) Bodssen y Olland (o: Øland). Gud ver hans sell nadig«. Gotlandsk Kalksten, 185 × 62 cm, med fordybet, minuskelagtig Fraktur. Under Indskriften et Bomærke, hvori Initialerne: C B. Fundet i Skibets Gulv, umiddelbart Syd for Korbuen; nu opstillet i Vaabenhuset.

E. M. 1939

Fig. 5. Haring. Gravsten over Christen Bodssen, død 1579 (S. 500).

E. M. 1939

Fig. 6. Haring. Felt fra Prædikestol 1627 (S. 499).

2) (Fig. 7) o. 1625. Latinsk Indskrift over Hans Sørensen Aalborg, »denne Menigheds trofaste Hyrde«, død 2. Maj 1648, og Hustru, Anna, Datter af Peder Andersen i Lægind, død 1. Febr. 1652. Data og Aarstal er senere indhugget. Gotlandsk Kalksten, 207 × 109 cm, med fordybede Versaler. Gravskriftfeltet flankeres af svævende, joniske Halvpilastre og runde Felter med Evangelisttegn over Navnekartoucher. Mellem de nederste en Kartouche med et af de afdødes Initialer og en udslidt latinsk Sentens: »Medium tenuere beati« (»de salige har holdt sig i Midten«) omgivet af Skjold, hvori en Slange, slynget om en nedadvendt Pil. Mellem de øvre Evangelistcirkler et enkelt Kassetfelt, og øverst paa Stenen et ovalt Indskriftfelt mellem Kassetter: »Ego sum resurrectio et vita Ioh. XI« (»jeg er Opstandelsen og Livet«). Laa o. 1730 i Korgulvet delvis skjult af Præstestolen¹², men er nu opsat ved Skibets Vestvæg.

3) O. 1663. »Herunder hviler ... Her Sofren Hansen, barnfødt udi Rosholmb Prestegaard Aar 1610 oc døde i sit Alders 53. Aar udi Staxtrup Pres(t)egaard den 15. November 1663 Hand hafver baarid Christi Aaegh, ehr iche død, mens lefver dog.« Ølandsk Kalksten, 156 × 75 cm, med fordybede Versaler i rektangulært Skriftfelt; i Hjørnerne Cirkler med Evangelistsymboler, foroven i Midten Jesu-Monogram, forneden Kranie, Timeglas og Kornaks, og under Indskriften indristet Kalk. Laa o. 1730 »ved den nørre Side i Alter-

E. M. 1939

Fig. 7. Harring. Gravsten over Hans Sørensen Aalborg, død 1648 (S. 501).

gulvet¹³, men er nu rejst paa Vaabenshusets Østvæg.

4) O. 1818. Mette Elisabeth Stigaard, fød i.....ng Præstegaard 1739, gift med Hr. Anders Stigard til Oeland. »Foran sig saa hun sin Ægtefælle og 7 af sine Børn at indgaae til den Hvile, som hun efter 16 Aars Enkestand fandt den 13. Februar 1818 i hendes Alder 80 Aar. Fred over den gode og dydige Aske«. Neksøsandsten, 158 × 84 cm, med Kursiv i ovalt Skriftfelt. I Hjørnerne har været indlagt Rosetter. Nu anbragt udvendig paa Skibets Vestgavl.

†*Gravrammer*. 1) »Her Oluf Poulsøn, Anno Domini 1558«, laa o. 1730 mod søndre Side i Altergulvet, og Østenden var skjult under Alterbordet. Paa Vestenden et Kors¹⁴.

2) Fragment. »Anno 1609 d. 29 Julii døde Hr. Morten Jensøn i Rosholm, Gud give hannem«. Laa o. 1730 ved søndre Side af Alteret¹⁴.

Begravelse. Gravkælder under Koret, nu lukket. I Kirken var forud begraven

Fru Barbara Wind, Christen Pribis til Søgaard og Frue Ingeborg Skram¹⁵.

**Signet*, o. 1450 for Thøger Nielsen, Præst. I Seglet ses et kronet Minuskel-»t« mellem bladløse Grene. Omskrift med Minuskler: »Sigillum Theogari Nicolai p(re)sb(yte)ri« (»Thøger Nielsen Præsts Segl«). Signetet, der blev fundet paa Kirkegaarden 1893, er i Nationalmuseet.

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1686—97 (LA. Viborg). — Kaldsbøger 1808—1910, Synsprotokol 1862 ff. (ved Embedet). — Museumsindberetninger af C. Engelhardt og E. Schiødt 1877, Niels Termansen 1910 (Præstestol), C. A. Jensen og O. Norn 1936. Revideret af C. A. J. og E. M. 1938.

A. Christensen: Rosholms Saga, i AarbThisted. 1927. S. 290 ff. Chr. Heilskov: Personalhistoriske Indskrifter fra Hassing Herred, smst. 1928. S. 413 f.

Thura: Aalborg Stift S. 497 ff. F. Uldall: Optegnelser om de danske Landsbykirker I. 1868. S. 165 f. Samme: Opmaaling af Korbue 1886 (NM).

¹ Fortegnelser o. 1630 og 1666 over Danmarks Kirker (RA). ² Matriklen 1664 med Tilføjelser (RA). ³ Aabent Brev af 29. April 1702 vedrørende Peder Nielsen Møllerup (RA.). ⁴ Notifikationer indkommet til Kancelliet i Henhold til Forordningen af 1726 (RA.). ⁵ F. Uldall i Aarb. f. nord. Oldkynd. 1896. S. 241 (Korbuen). ⁶ Hassing Herreds Tingbog 16. Juni 1636 (LA. Viborg). ⁷ Ved Maler Povl Jensen. ⁸ Trap 4. Udg. S. 391. ⁹ Uldall S. 154. ¹⁰ Erslev: Danmarks Breve Nr. 4948, 4952, 5323, 6793. ¹¹ S. V. Wiberg: Præstehistorie I, 541. ¹² Thura S. 498. ¹³ Smst. S. 499 f. ¹⁴ Smst. S. 500. ¹⁵ Danske Atlas. V, 466.

Fig. 8. Haring 1814.